

Debat

Ove Korsgaard

Dansk landbrug: Fra slagord til skældsord

Landbrugets fald fra beundringens tinder hænger tæt sammen med en forskydning i magtforholdet mellem land og by. Den kan iagttages i litteraturen, der byder på lidelseshistorier om, hvor traumatisk det har været for sarte kunstnersjæle at vokse op på landet. Og i medierne, der svælger i manipulerede portrætter af resourcesvage i provinsens mørke

Der er sket en mentalitetsændring og magtforskydning i forholdet mellem land og by, der har været med til at afspore diskussionen om dansk landbrug og dets fremtid, mener dagens kronikør professor Ove Korsgaard.

Tor Birk Trads

🕒 17. december 2014

Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

OK

Rejsetilbud fundet på **travelmarket.dk** Se alle rejsetilbud

Island

Island City-Break om Vinteren fra 2.275,-

• Varighed: 4 dage

Pris fra kr. 2.275,-

Hvordan er det kommet så vidt, at dansk landbrug er gået fra at være et slagord til i mange kredse at blive et skældsord? Hvorfor er danske bønder gået fra at blive betragtet som samfundets kerne til at være jaget vildt? I Informations vigtige debatserie om dansks landbrug og dets fremtid er svarene mange. Økonomien halter, og landbruget betyder forsvindende lidt for dansk økonomi, påpeger professor Søren Kjeldsen-Kragh; landmanden er blevet en effektiv naturødelægger, hævder Jens H. Pedersen; landbruget leverer ikke fødevarer, der kan tilfredsstille de stadig mere kvalitetsbevidste danskere, påpeger Caroline Nyvang.

Min påstand vil være, at landbrugets fald fra beundringens tinder hænger tæt sammen med en forskydning i magtforholdet mellem land og by. En forskydning, som blandt andet kan iagttages i litteratur, kunst og ikke mindst i medierne.

1963 er i denne sammenhæng et vigtigt om end ofte overset årstal i Danmarkshistorien. Det år oversteg industrieksporten nemlig for første gang landbrugseksporten. Det er ret sent, Danmark bliver en industrination. Det hænger sammen med den enestående stærke position og store betydning, landbruget fik i Danmark fra slutningen af 1800-tallet, hvor bønderne ved hjælp af omlægning til animalsk produktion samt oprettelsen af andelsmejerier og -slagterier med stor succes klarede sig igennem konkurrencen fra USA's kornproducenter.

Forklaring på omlægningen er sikkert oplysning, mod og mentalitet. Mens bondestanden i en række europæiske lande forblev konservative, blev den danske i høj grad præget af liberale tanker.

Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine

OK

indstillinger, målrettede annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

Ikke kun økonomisk og materielt, men også kultur
rolle i Danmark. Den landbokultur, der blev skabt
det 20. århundrede med at præge landet som hel
kan der i Danmark trækkes en ret kontinuerlig lin
1960'erne.

Landets og landbrugets store kulturelle betydning
dannelsesromaner fra 1800- og 1900-tallet var de
til den syndige hovedstad, hvor de kun med nød o
anden har man kunne læse om unge mænd, der g
sindsmørke. Jacob Paludan sammenfattede i sin k
synet på storbyen og provinsen.

Alt ånder fred og idyl i det nordjyske, hvor Jørgen
hjemegnen og rejser til store, upersonlige, hvilelø
deres slibrige melodier, hvor fraskilte hustruer gå
bedraget i stor stil. Jørgen redder sig hjem og slår

I slutningen af det 20. og begyndelsen af det 21. år
Jensen, Knud Sørensen, Vibeke Grønfeldt, Anne M
livet på landet med stor indføling. Deres forfatters
samfundsudvikling, som i løbet af få årtier fjernede
landbokulturen i Danmark.

I begyndelsen af det 21. århundrede skildres livet
med slet skjult forfærdelse. Nu lægger provinsen
København som fortabelsens epicenter er vendt p

Tidligere blev den danske bonde og livet på landet
anden. Flere af dem står stadig i *Højskolesangbogen*, for eksempel Jeppe Aakjærs bondevise fra
1906.

»Jeg lagde min gård i den rygende blæst/hvor bakken hun skråner med sønder/hvor græsset gror
højt om min skæggede hest/hvor viberne ruger, og lærken er gæst/ – for lærker er, hvor der er
bønder«.

De viser, der nu skrives om landet, er langt fra præget af Jeppe Aakjærs jublende tone. Sangeren Jens
Unmack udgav i 2009 pladen *Dagene løber som heste på gaden*. Her synger han om Dollerup i
Midtjylland, hvor han kommer fra, og hvortil han aldrig vil vende tilbage. Visen *I de tabte sale*
handler om en landsby med forsamlingshus og bal hver anden måned, hvor folk går amok i
snapsebranderter. I sangen gentages det, at der er tale om »en by langt herfra« – altså langt fra
Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine
indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge
sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

bruget spillet en utrolig stor
rede, fortsatte langt op i
nge andre lande i Europa
hundrede frem til

aturen. I de klassiske
d fra landet, der rejste ind
en ene roman efter den
ns storbymørke og
an *Jørgen Stein* fra 1933

len unge mand forlader
hvor jazzmusikere spiller
r hans bror bliver
t tæt på fødehjemmet.

forfattere som Erik Aalbæk
p Sørensen, der skildrer
rækning om den
relle grundlag under

ikke forfattere. Men nu
inger. Det gamle syn på

Provinsen slår ihjel

At provinsen slår ihjel – bogstaveligt eller bare åndeligt – tematiseres ikke kun i litteratur og sange, men også på film. Ole Bornedals film *Fri os fra det onde* (2009) handler om en gudsforladt provinsby i det flade Jylland. Lars er langturschauffør med hang til fest og våde varer. En morgen kører han Anna fra byen i smadder ude på hovedvejen. Det lykkes ham at skyde skylden på Alain – en tidligere elitesoldat fra Balkan, der arbejder for broderen Johannes. Under den årlige byfest, hvor byen svømmer i alkohol, rejser der sig en bølge af had og hævn mod Alain og senere også Johannes, der indædt forsvarede Alain. *Fri os fra det onde* fortæller, at sociale tabere også kan være nogle dumme svin, at en landsby i Vestjylland kan være helvedes forgård under dække af lærkesang, og at man kan dø af det.

I filmen *Himlen falder* (2009) er incestsagen fra Tønder henlagt til en fynsk landsby. Og de to film *Frygtelig lykkelig* og *Kunsten at græde i kor*, der begge foregår i Sønderjylland og er baseret på Erling Jepsens delvis selvbiografiske romaner, handler om groteske hemmeligheder og gale mennesker i landets tyndt befolkede, mudrede egne.

Jeg kan ikke frigøre mig fra den fornemmelse, at det er blevet kutyme at skrive om, hvor traumatisk det har været for vordende forfattere og håbefulde kunstnere at vokse op på landet. Ingen forstod dem, de fik buksevand og blev mobbet. Hvor selvbiografisk disse fortællinger fra Falster, Sønderjylland og andre udkantsområder er, kan være svært at afgøre, og er nok også uden betydning. For uanset om der er tale om fakta eller fiktion, bidrager en traumatisk opvækst på landet til at forøge ens kulturelle kapital i byen. Der er tale om en moderne udgave af *Den Grimme Ælling*. De voksede op i provinsen og foldede sig ud i København, de kom fra udkanten – og er nu på forkant.

Manipuleret mishandling

Der sker forfærdelige ting i provinsen. Det er uomtvisteligt. Man behøver bare at nævne byer som Brønderslev, Tønder og Rebild. De retssager, der de senere år er blevet oprullet om vanrøgt, vold, incest og seksuel udnyttelse af børn i disse kommuner, er ikke fiktion, men fakta.

At få dokumenteret, at der sker afskyelige ting på landet, syntes at være ambitionen, da DR gik i gang med at optage et program om to dagplejeordninger på Mors. Det lykkedes tilsyneladende også. Da tv-dokumentaren *Det tager børn da ikke skade af* bliver vist den 25. november 2004, toner billeder af en meget træt dagplejemor frem på skærmen. Man ser børn, der græder og skændes, og man ser en dagplejemor, der skifter ble ved køkkenvasken, hvor der lige på den anden side står en bakke med boller.

På et tidspunkt i udsendelsen ser det ud til, at et af børnene får en lussing. En hånd svinger gennem luften, et klask lyder, og et barn græder. Efter udsendelsen blev dagplejemoderen kimet ned af folk, der sagde, at hun var et forfærdeligt menneske, at hun skulle skamme sig og stoppe som dagplejer.

Dagen efter blev dagplejemoderen forenet med politiet for vold, huske dine indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

OK

I begyndelsen af december afhører politiet journalisten bag programmet for at undersøge, om der er grundlag for at rejse sigtelse mod dagplejemoderen. Afhøringen giver ikke noget resultat. Da politiet i Thisted den 20. december kræver DR's råbånd udleveret for at se, om klippet med drengen, der bliver slået, er sammenklippet, nægter DR at udlevere båndene. I midten af februar kommer det imidlertid frem i en ny politiafhøring af journalisten, at der er tale om sammenklipning og dermed manipulation. En teknisk gennemgang viser, at hånden, klasket og gråden ikke hænger sammen.

Nok løfter dagplejemoderen hånden på billedet, men klasket stammer fra en anden situation og det barn, man hører klynke bagefter, er slet ikke det barn, der angiveligt skulle være blevet slået. En velfungerende dagpleje på Mors bliver her misbrugt på det groveste af Danmarks Radio til at fortælle en grufuld historie om en dagpleje på Mors. Ikke alene manipulerede journalisten, men DR lod også i mere end to måneder dagplejemor hænge i gabestokken frem for at rense hende for beskyldninger om vold mod et toårigt barn.

Når jeg refererer denne sag så detaljeret, er det fordi jeg finder manipulationen både illustrativ og oprørende. Set fra København må livet i Udkantsdanmark åbenbart være præget af misrøgt og vold. Og kan man ikke få fakta til at passe med dette billede, kan billedet fremkaldes ved hjælp af fiktion.

Tilbage til fakta

Sagen om dagplejemoderen kan betragtes som et enkeltstående tilfælde af grov manipulation, som skyldes en karakterbrist. Men den kan også ses som udtryk for en mentalitetsændring og magtforskydning af forholdet mellem land og by. Hvordan ellers forklare, at journalisten fandt det opportunt at manipulere med fakta? Manipulationen må udspringe af en forventning om, at det gav mere prestige og større anerkendelse at fremstille livet på landet som stationen før helvede end at holde sig til fakta.

Hvad, der er fakta, og hvad, der er fiktion, står således stadig til diskussion, når talen falder på livet på landet. Det samme gælder diskussionen om dansk landbrug. De skældsord, der i 2014 fyger om ørerne på de tilbageværende landmænd og landbrug, minder ind imellem om de skældsord, der efter tv-dokumentaren i 2004 haglede ned over dagplejemødrene på Mors. Men diskussionen om dansks landbrug og dets fremtid er alt for vigtig for hele landet til at blive afsporet af samme behov for prestige og anerkendelse, som sagen om tv-dokumentaren dokumenterer.

Ove Korsgaard er professor emeritus ved Institut for Uddannelse og Pædagogik ved Aarhus Universitet og forfatter til bogen 'Solskin for det sorte muld' om dansk landbrugs ud- og afvikling.

 UDKANTS-DANMARK LANDBRUG DANMARK

Prøv information gratis i 4 uger – helt uforpligtende. Du får både adgang til hele information.dk, den trykte avis og e-avisen. Bestil her »

Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

OK

Kommentarer (14)[🏠 Forsiden lige nu](#)

Hvor der er liv er der håb

Lærere: Vi mangler tid til elever med særlige behov

Der er for få lærere til at inkludere elever med særlige behov i klasserne, mener Danmarks Lærerforening.

Da overlægens kritik forstummede

[Vis flere artikler](#)

Viggo Okholm, Marianne Bjerg, Maiken Guttorm, Helle Nielsen og Palle Nowack har anbefalet artiklen

Anbefal artikel ★

Kommentarer

Du skal være registreret bruger for at kommentere. [Log ind](#) eller [opret bruger](#) »

Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

OK

🕒 17. december, 2014 - 14:44

Min afsky for det konventionelle landbrug bunder i dets komplette skilsmisse fra alt hvad der hedder moral og etik, samt dets forsøg gennem manipulation og løgnagtigheder at fordreje sandheden. Lobbyorganisationen "Bæredygtigt Landbrug" er bare i sit navn så løgnagtigt, at man vånder sig, og det er da også den mest propagandistiske og manipulerende danske organisation jeg kender. Heldigvis er subtilitet ikke deres styrke.

Jeg har ikke læst hele indlægget, og har måske misset noget, men det lyder unægteligt som een lang udenomssnak og manglende stillingtagen til det moderne landbrug, som det har udviklet sig i de sidste omkring 20 år. Det er dette jeg dømmer det på, ikke århundreders historie.

Morten Pedersen, Atle Hesmyr, Michal Bagger og Jes Elnif anbefalede denne kommentar

Anbefal kommentar

Kjeld Hansen

🕒 17. december, 2014 - 20:08

Af samme årsag som ledige i dag bliver politisk forfulgt og lagt for had.

- Folk har brug for en syndebuk for at retfærdiggøre sig selv.

Rasmus Jørgensen anbefalede denne kommentar

Anbefal kommentar

Kjeld Hansen

🕒 17. december, 2014 - 20:28

I øvrigt kan jeg som Sønderjyde med sindsro sige, at her ånder alt i fred og idyl med et blomstrende kultur og erhvervsliv.

- Og at København bare kan brænde ned til grunden. He he

Anbefal kommentar

Ib Christensen

🕒 18. december, 2014 - 02:51

Danske landsmænds største fejl er/var at de pr. automatik blev/er venstrefolk.

Samme udvikling er ved at ske med hele det danske erhvervsliv. Der er ingen sunde erhvervsdrivende tilbage. De er så vandt til tilskud og forfordeling på afgifter og skat at de ikke længer evner at bære deres omkostninger og behov selv.

Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine indstillinger, målrettede annoncer og for at analysere brugernes adfærd. Ved at fortsætte med at bruge vores hjemmeside accepterer du dette. [Læs mere](#) OK

erhvervsdrivende, der får deres konkurrencedygtige priser ved at lade samfundet dække deres omkostninger.
Omvendt privatisering!

Anbefal kommentar

Atle Hesmyr

🕒 18. december, 2014 - 07:53

I Europa efter Marx blev jo alt der haver med landbrug at gøre, ensbetydende med "der alte Scheisse"...

Anbefal kommentar

Ole Falstoft

🕒 18. december, 2014 - 08:39

Ove Korsgaards indlæg er underligt overfladisk og ufokuseret. Han forsøger slet ikke at forklare hvorfor landbruget er gået fra at være et slagord til et skældud.

Det er åbentbart 'københavnerne' skyld?

Det er der ellers mange gode grunde til: MRSA bakterier, grundvandsforurening, udryddelse af arter, dyremishandling, massiv økonomisk støtte og bedragerrig med EU midler etc..

Han taler om den danske 'bonde'. Han er afgået ved døden for mange år siden tilbage er svine-, mælke- og kornproducenter

Fam. Tejsner, Olav B. Hesselund, Lasse Damgaard, Dennis Berg, Helge Rasmussen [og 2 andre](#) anbefalede denne kommentar

Anbefal kommentar

Kaare Thomsen

🕒 18. december, 2014 - 11:24

Jeg tro det er fordi byfolk gerne vil have at landet er det romantiske liv som man ser i Morten Korch, og kan ikke forstå at udviklinger går lige så hurtig herude som i byen. men kan jo bare se hvor mange små slagter, bager mm som er lukket ned i se store byer fordi folk ikke støtte op om dem.

Når folk ikke vil støtte op om de små og dermed betale prisen for varen, bliver det nød til at blive stort hvor man kan lave mere på korter tid, for løn udviklingen er jo heller ikke stoppet så der skal jo ske noget.

så det er jo så let hvis folk ikke vil betale for deres romantiske drøm, bliver det lukket ned og over taget af en som kan lave penge på det ved at være effektiv. lige som alle andre steder i Danmark.

Det vigtigste for en Dansker er jo at fødevarer ikke koster noget, frem for at se på hvor og hvordan det er lavet.

Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

OK

Lasse Damgaard

🕒 18. december, 2014 - 21:06

- det vigtigste for dansk landbruger er ikke produktet, men om der er støttekroner bundet i røven på den givende afgrøde/produktionsform/hektar. Mindsteprisgarantier er det eneste der holder det moderne landbrugsgrevskab oven vande. Skulle de agere på virkelige verdensøkonomiske markeds kræfter - vil det hurtigt vise sig hvilken dødssejler dansk landbrug er.

Skældsordene er et selvpåført sår, fra kultur der ikke mere er hvad det giver sig ud for at være - der snydes på vægten og der laves krumspring i bedste rodeo stil. I stedet for at komme i synk med fremtiden. Dødssejlerens kurs er lagt mod klipperevet.

- Spørgsmålet bliver; hvem kan svømme ?

Anbefal kommentar

Kaare Thomsen

🕒 18. december, 2014 - 23:27

Lasse det er meget sjovt at læse hvor lidt du ved, i foråret inde der var problemer i Rusland fik jeg 30% mere for et kg slagte gris end jeg gør nu.

små grise er noget helt andet der fik jeg ca. 75% mere for i foråret end jeg gør nu, hvis det ikke er markeds kræfter så ved jeg ikke hvad det er. jeg vil gerne se den fagforeningen som vil gå med til det, lige nu er der ikke noget arbejde så i kommer ned i løn, eller endnu sjover at sætte alle overførelses indkomster ind efter olie prisen, så se hvad der vil ske når indkomsten falder med 20 til 40 %

som landmand med grise så jeg meget gerne alt tilskud i EU og Danmark forsvandt fra den 1/1 2015, men det skal ikke kun være til landbruget men alt tilskud så skatten kan komme ned på 20%.

jeg kan sige de penge som jeg få færre ind nu er over halvdelen skat, og resten er mit problem

Anbefal kommentar

Kjeld Hansen

🕒 19. december, 2014 - 00:25

Det er efterhånden snart 50 år siden landbruget var det bærende element i dansk økonomi og udgør i dag nogle få procent af landets BNP.

I dag er det service- og tjenesteområdet, som står for langt den største part af økonomien og dermed hovedparten af støjningen i det danske samfund. [Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. Læs mere](#)

OK

Anbefal kommentar

Kjeld Hansen

🕒 19. december, 2014 - 00:36

Jeg tror den eneste chance dansk landbrug har for fremtiden er at skabe økologiske top kvalitets fødevarer fortrinsvis til eksport. Danmark er geografisk for lille et landområde til intensiv konventionel landbrugsproduktion.

- Desuden, lidt ironisk, har Danmarks medlemskab af EU gjort konventionel landbrug urentabel i Danmark. Det er langt billigere i de nye øst Europæiske lande, hvor der tillige er masser af plads.

Anbefal kommentar

Kaare Thomsen

🕒 19. december, 2014 - 07:27

Kjeld det vil sige den vittigste virksomhed i Danmark er det offelige for den stå for over 50% af BNP, hvor føre var stå for ca. 40 til 50 % af netto ex porten.

Økologi er der ingen frem tid i her i land et med alle de mærkelige extra regler, som vi har, bare se meget af det som det offelige økologiske som bliver brugt kommer fra udlandet hvor der bruges kemi som slet ikke er lovligt i en rigtig landmand her i Danmark.

Anbefal kommentar

Lasse Damgaard

🕒 19. december, 2014 - 09:32

Kaare

- det er lige så sjovt at du ved mindre :)

Det handler ikke om nogen fagforening - hvis du tror de har nogen som helst magt som for 100 år siden. Så skal du nok have opdateret din kundskaber og den real politiske virkelighed.

Jeg forstår ikke dit udsagn vedr. skat

Der er ikke noget erhverv der er mere begunstiget end landbruget.

Problemet med den traditionelle svineproduktion er at den er anlagt på volumen fremfor kvalitet - og uanset hvor meget de enkelte producenter spræller og recitere div. landbrugslobbyisters slagord og paroler - så er det danske landbrug en dødsejler der ikke kan overleve uden tykke slanger forbundet til sin syge krop.

Dansk landbrug har ikke en fremtidsplan - andet end holde sig til EU og dets abnorme planøkonomi. Fastholde den nuværende tilstand og håbe på at kritikken og det dårlige politiske vejr forløber sig.

indstillinger, målrette annoncer og lave besøgst Statistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. Læs mere

Dansk landbrug er sølle og man kan sige mageløst, uden løsninger og vilje til selv at bidrage til at ændre produktionsform og komme med alternativer - der er sikkert enkelte sande bønder tilbage, men det er ikke deres

OK

stemme der lyder. Den sang der synges er den om at;- " vi kan ikke, hvis ikke vi får det samme som de andre " - med andre ord - Dansk landbrugs hykler når de påstår de gerne vil være EU støtten for uden, men evner ikke at konkurrere og overleve på verdensmarkedet uden eksportstøtte og mindstepris, hektarstøtte og andet virksomhedsfryns.

Anbefal kommentar

Kaare Thomsen

🕒 20. december, 2014 - 09:56

eksportstøtte og mindstepris, hektarstøtte og andet virksomhedsfryns. jeg vil meget gerne have lidt info om det for det er nogen penge som jeg gerne vil have fat i, har aldrig hør om det til den Gode Danske landmand med grise. vi føre inde for dyrevelfærd, lav medicin forbrug, høj kvalitet, sporbarhed, sundhed, når det kommer til grise,

den EU støtte svare til ca. 14 dages foderstof regning, så den betyder jo ikke så meget i min indkomst

Anbefal kommentar

Følg avisen

- Facebook
- Twitter
- RSS

Læs avisen

Du kan læse Information, lige som du vil. På din mobil, tablet eller computer — og helt ude i skoven.

Start her ›

Om Information

Redaktion
Abonnement
Kontakt Information

Køb avisen

Information er det forum, hvor landets bedste hoveder diskuterer de mest presserende emner

Få et godt tilbud ›

Ansvarshavende chefredaktør: Christian Jensen | Dagbladet Information, Store Kongensgade 40C, 1264 København.

Information.dk bruger cookies for at forbedre din oplevelse af vores hjemmeside

OK

Indstillinger, indlæs alle cookies og få mere information om vores brug af cookies. Ved at fortsætte din brug af vores hjemmeside accepterer du dette. [Læs mere](#)

Information.dk bruger cookies for at forbedre brugeroplevelsen, huske dine indstillinger, målrette annoncer og lave besøgsstatistik. Ved at fortsætte med at bruge sitet accepterer du dette. [Læs mere](#)

OK